

Aleix Ametllé Virgili

**IDENTIFICACIÓ I VALORACIÓ DE RISCOS D'AUDITORIA:
Anàlisi comparativa de l'aplicació de la NIA-315**

TREBALL FINAL DE MÀSTER

Dirigit pel Sr. Joan Teixidó Pont

Màster en Comptabilitat i Fiscalitat

**UNIVERSITAT DE
BARCELONA**

Barcelona

2017

ÍNDEX

	Pàg.
PRÒLEG DESCRIPTIU	1
CAPÍTOL 1. INTRODUCCIÓ, OBJECTIUS I METODOLOGIA	2
1.1 Introducció i objectius del projecte	2
1.2 Metodologia	3
CAPÍTOL 2. MARC TEÒRIC: NIA-315	4
2.1 L'abast de la NIA	4
2.2 Objectiu de la NIA	4
2.3 Requeriments	4
2.3.1 Coneixement de l'entitat i el seu entorn	5
2.3.2 Coneixement del control intern de l'entitat	6
2.3.3 Identificació i valoració dels riscos d'incorrecció material	8
CAPÍTOL 3. MARC PRÀCTIC	10
3.1 Procés d'identificació i avaluació de les firmes d'auditoria	10
3.1.1 DELOITTE	10
3.1.2 BDO	14
3.1.3 AUREN	20
3.1.4 AUDRIA	24
3.1.5 MDV & ASOCIADOS	30
3.1.6 AUDITSIS	35
3.2 Taula comparativa	42
CONCLUSIONS	49
BIBLIOGRAFIA	51

PRÒLEG DESCRIPTIU

En aquest treball es realitza una anàlisi comparativa de l'aplicació de la Norma Internacional de Auditoria-315, en diverses empreses d'auditoria de Barcelona.

Per començar el present estudi i en una apartat de caire teòric, es presenta la NIA-315, que tracta l'actuació de l'auditor en la identificació i valoració dels riscos d'incorrecció material mitjançant el coneixement de l'entitat i del seu entorn.

Es tracta d'un estudi empíric, qualitatiu, de caràcter bàsicament descriptiu a partir de l'anàlisi de la informació recollida en les entrevistes realitzades a directius de despatxos d'auditoria.

PARAULES CLAU

Anàlisi comparativa; NIA-315; procediments de valoració de risc; risc significatiu; coneixement del client; control intern.

CAPÍTOL 1. INTRODUCCIÓ, OBJECTIUS I METODOLOGIA

1.1 Introducció i objectius del projecte

Amb l'entrada de les noves normes internacionals d'auditoria¹, molts auditors es van veure obligats a revisar les seves metodologies i sistemes de treball i a donar-los un nou enfocament, basat en el que s'anomena riscos d'auditoria. Aquest fet va suposar que tot el treball, des del procés de planificació, execució i fins i a la redacció de l'opinió d'auditoria, es desenvolupi en torn als riscos d'incorrecció material que afecten a l'entitat.

En definitiva, la identificació i avaluació dels eventuais riscos d'incorrecció és un element decisiu per planificar els procediments d'auditoria que cal aplicar. D'aquesta manera, es pot obtenir una seguretat raonable de que els comptes anuals estan lliures d'incorrecció material i, en conseqüència, reflecteixen fidelment la imatge de l'entitat.

L'enfocament de l'auditoria en base a riscos és un terme que ja utilitzaven les grans firmes als anys 80. El concepte de risc, per tant, no és nou. Tot i així la seva aplicació pràctica en moltes firmes i despatxos petits va suposar un trauma durant el primer any d'implantació de les noves normes. El canvi no va ser senzill, tant a l'hora d'identificar riscos, com al valorar la seva afectació i rellevància sobre els comptes anuals formulats per l'entitat.

L'objectiu d'aquest treball és determinar quins són els mètodes o procediments que porten a terme les firmes d'auditoria per tal de complir la NIA 315 referent a la identificació i valoració de riscos d'incorrecció material. També s'intentarà determinar diferències en la metodologia de treball de les firmes d'auditoria en funció de les seves capacitats per acabar establint un quadre comparatiu en el que s'identificaran els punts en comú i els punts on s'hagin detectat divergències.

¹ Les NIA es van començar a aplicar a Espanya als encàrrecs d'auditoria de comptes anuals d'exercicis iniciats a partir del 1 de gener de 2014.

1.2 Metodologia

La metodologia utilitzada en l'elaboració del treball és fonamentalment descriptiva i exploratòria a partir de la informació obtinguda de les entrevistes realitzades a diversos membres de firmes d'auditoria de la localitat de Barcelona.

Les empreses han estat seleccionades en funció del seu volum de facturació, de la tipologia de clients que tenen i de si tenen presència a nivell internacional. S'ha escollit Deloitte i BDO com a mostra representativa de les gran firmes d'auditoria, Auren i Audria com a mitjanes empreses del sector i, finalment, Auditsis i MDV&Asociados en representació dels petits despatxos d'auditoria.

Les persones de les firmes d'auditoria entrevistades han estat: la Sra. Meritxell Teruel, auditora i responsable del departament de RRHH de l'empresa Deloitte; el Sr. Albert Arellano gerent de l'empresa BDO; la Sra. Ana Domingo auditora de la firma Auren; el Sr. Albert Puig, soci de l'empresa Audria Auditoría Consultoría; el Sr. David Ragel, soci de l'empresa Auditsis i la Sra. Marta Oms, auditora de l'empresa MDV&Asociados.

CAPÍTOL 2. MARC TEÒRIC: NIA-315

2.1 L'abast de la NIA

La Norma Internacional d'Auditoria (NIA)-315 tracta la responsabilitat que té l'auditor a la hora d'identificar i valorar els riscos d'incorrecció material² dels estats financers, a través del coneixement que té de l'entitat auditada i del sector on aquesta opera (ICAC, *NIA-ES 315*; p.p.3).

2.2 Objectiu de la NIA

L'objectiu és proporcionar una base per al disseny i la implementació de respostes als riscos identificats.

2.3 Requeriments

Per tal de disposar d'aquesta base, l'auditor haurà d'aplicar una sèrie de procediments de valoració de riscos (ICAC, *NIA-ES 315*; p.p.4).

Els procediments de valoració de riscos inclouen:

- Indagacions davant la direcció i altres persones de l'entitat (treballadors, assessors jurídics, etc.) que puguin disposar d'informació rellevant per a l'auditor i facilitar-li la identificació dels riscos d'incorrecció material.
- Procediments analítics. Aquests procediments poden ajudar l'auditor a identificar l'existència de transaccions o fets inusuals, així com de quantitats, ratis i tendències que poden posar de manifest qüestions que tinguin implicacions per l'auditoria.
- Observació i inspecció. La realització d'aquests procediments pot donar suport a les indagacions davant la direcció i altre personal, i pot proporcionar informació sobre l'entitat i el seu entorn. Exemple: documents, registres, manuals de control intern, informes preparats per la direcció, etc.

Per altra banda, l'auditor ha de considerar si la informació obtinguda durant el procés d'acceptació i continuïtat del client és rellevant per identificar riscos.

² Diferència significativa entre la quantitat, classificació, presentació o informació revelada d'una partida dels estats financers i la quantitat, classificació, presentació o informació a revelar que aquesta mateixa partida hauria de presentar d'acord el marc de la informació financera aplicable.

Si l'auditor té la intenció d'utilitzar la informació obtinguda de la seva experiència anterior amb l'entitat i de procediments d'auditoria aplicats en auditories anteriors, haurà de determinar si s'han produït canvis significatius des de l'auditoria anterior que puguin afectar a la situació actual.

L'experiència prèvia del auditor amb l'entitat i els procediments aplicats en auditories anteriors poden proporcionar a l'auditor informació important com:

- Incorreccions passades i si van ser modificades.
- La naturalesa de l'entitat, el seu entorn i el control intern (incloses les deficiències).
- Canvis significatius que pot haver experimentat l'entitat en el passat.

El soci de l'encàrrec i el personal "clau" de l'equip analitzaran la probabilitat de que els estats financers incloguin incorreccions materials, i l'aplicació del marc de la informació financera aplicable a la situació de l'entitat auditada; també comunicaran les qüestions importants a la resta de l'equip de treball que no hagi participat en la discussió.

Nombroses auditories petites són realitzades pel propi soci de l'encàrrec. En aquests casos, el soci que ha desenvolupat personalment la planificació de l'auditoria té la responsabilitat de considerar la susceptibilitat dels estats financers de l'entitat a incorreccions materials degudes a frau o error.

2.3.1 Coneixement de l'entitat i el seu entorn

L'obtenció d'informació sobre l'entitat i el seu entorn és un procés continu i dinàmic de recopilació, actualització i anàlisi de dades durant tota l'auditoria (ICAC, *NIA-ES 315*; p.p.4).

L'auditor, per tal de poder identificar i valorar riscos d'incorrecció material, haurà d'obtenir coneixement sobre:

- Factors externs:
 - *Factors sectorials*: el sector en el que l'entitat desenvolupa la seva activitat pot donar lloc a riscos específics d'incorrecció material degut a la naturalesa dels negocis o al grau de regulació.
 - *Factors normatius*: principis comptables, marc normatiu, legislació, regim fiscal, polítiques governamentals, etc.

- Altres factors externs: altres factors externs que afecten l'entitat i que l'auditor pot considerar: condicions econòmiques generals, tipus d'interès, disponibilitat de finançament, etc.
- La naturalesa de l'entitat:
 - Tipologia d'operacions
 - Estructura de govern i propietat
 - Inversions realitzades o previstes.
 - Organització interna i forma d'obtenir finançament.
- Selecció i aplicació de polítiques comptables de l'entitat.

L'auditor ha de comprovar quins són els mètodes que utilitza l'entitat per comptabilitzar transaccions significatives, quins efectes tenen determinades polítiques comptables en àrees emergents o controvertides i si s'han realitzat canvis de polítiques comptables.
- Objectius i estratègies de l'entitat.

L'entitat porta a terme la seva activitat dintre d'un context de factors sectorials i reguladors, així com d'altres factors interns i externs. Per tal de poder donar resposta a aquests factors, la direcció defineix uns objectius a assolir. Les estratègies són els enfocaments que utilitzarà la companyia per tal de complir els objectius fixats.
- Mediació i revisió de l'evolució financera de l'entitat.

2.3.2 Coneixement del control intern de l'entitat

Una altra tasca que haurà de realitzar l'auditor es valorar el control intern³ de la companyia. L'objectiu principal del control intern és donar resposta als riscos de negoci identificats que amenacin la consecució dels objectius (ICAC, *NIA-ES 315*; p.p.5).

Obtenir coneixement dels controls rellevants de la empresa és un element primordial per tal de poder avaluar el disseny dels controls i determinar si s'han implementat mitjançant l'aplicació de procediments addicionals a la indagació realitzada entre el personal de l'entitat.

³ Procés dissenyat i implementat pels responsables del govern de l'entitat, per la direcció o per altre personal de l'entitat, amb la finalitat de proporcionar una seguretat raonable sobre la consecució dels objectius de l'entitat relatius a la fiabilitat de la informació financera.

Els principals components del control intern són:

- L'entorn de control: l'auditor ha d'obtenir coneixement de l'entorn de control i avaluar si la direcció ha establert i mantingut una cultura d'honestedat i de comportament ètic. A més, també ha de comprovar que els punts forts dels elements de l'entorn de control proporcionin col·lectivament una base adequada pels altres components del control intern.
- El procés de valoració de riscos per l'entitat: dins d'aquesta fase, l'auditor s'encarrega de comprovar si l'entitat té un procés establert per identificar els riscos del negoci, d'estimar la importància d'aquests riscos, i poder valorar la seva probabilitat d'ocurrència, per tal de prendre les decisions oportunes.

Si l'auditor identifica riscos no detectats per la direcció, haurà de determinar, a partir del seu criteri, si el procés de valoració de riscos de l'entitat hauria d'haver detectat aquest risc, i analitzar per què no ho ha fet.

En el cas de que l'empresa auditada no tingui establert cap procés de valoració de riscos, l'auditor ha de discutir amb la direcció si s'han identificat riscos de negoci rellevants per als objectius de la informació financera i avaluar si és adequada l'absència d'un procés de valoració del risc o si constitueix una deficiència significativa en el control intern.

- El sistema d'informació: l'auditor obtindrà coneixement del sistema d'informació i dels processos de negoci relacionats que siguin rellevants per a la informació financera, incloses les àrees següents:
 - Els tipus de transaccions en les operacions de l'entitat que siguin significatives per als estats financers.
 - Els procediments relatius tant a noves tecnologies de la informació com als sistemes manuals.
 - Els registres comptables relacionats, la informació que serveix de suport i els comptes específics dels estats financers que són utilitzats per iniciar, registrar i processar transaccions i informar sobre elles.
 - La forma en què el sistema d'informació captura els esdeveniments i condicions.
 - El procés d'informació financera utilitzat per a la preparació dels estats financers de l'entitat.

➤ Els controls sobre els assentaments en el llibre diari.

- Activitats de control rellevants per a l'auditoria: són procediments que ajuden a assegurar el compliment de les directius de la direcció. Acostumen a ser: revisions dels resultats, controls físics, segregació de funcions, etc.

L'auditor ha d'obtenir informació sobre les activitats de control rellevants per a l'auditoria, que segons el seu criteri sigui necessari conèixer per valorar els riscos d'incorrecció material en les afirmacions, i per dissenyar els procediments d'auditoria posteriors que responguin als riscos valorats.

És important recordar que una auditoria no requereix el coneixement de totes les activitats de control.

- Seguiment dels controls: una de les responsabilitats de l'entitat és la d'establir i mantenir el control intern de manera continuada.

L'auditor ha d'obtenir coneixement de les principals activitats que l'entitat porta a terme per realitzar un seguiment del control intern relatiu a la informació financera i la forma en que l'entitat auditada pren mesures correctores de les deficiències en els seus controls.

2.3.3 Identificació i valoració dels riscos d'incorrecció material

Els riscos d'incorrecció material són els que es relacionen de manera generalitzada amb els estats financers en el seu conjunt i, potencialment, afecten a diverses afirmacions (ICAC, *NIA-ES 315*; p.p.7).

L'auditor ha d'identificar i valorar els riscos d'incorrecció material en els estats financers i en les afirmacions sobre transaccions, saldos comptables i informació a revelar que li proporcionin una base per al disseny i la realització dels procediments d'auditoria posteriors.

Al realitzar la valoració dels riscos, és important identificar els controls que poden prevenir, o detectar i corregir, una incorrecció material continguda en afirmacions específiques.

Els controls poden estar directament o indirectament relacionats amb una afirmació. Com més indirecta sigui aquesta relació, menys eficaç serà el control per prevenir o detectar incorreccions en una afirmació.

Per altra banda, els riscos significatius en ocasions estan relacionats amb transaccions rellevants no rutinàries o amb altres qüestions que requereixen l'aplicació d'un criteri. És poc probable que les transaccions rutinàries, no complexes, que estan subjectes a un processament sistemàtic, originin riscos significatius.

Per poder decidir si un risc es significatiu o no, l'auditor haurà de considerar:

- Si es tracta d'un risc de frau.
- Si el risc està relacionat amb recents i significatius esdeveniments econòmics, comptables o d'altres que requereixin una atenció especial.
- La complexitat de les transaccions.
- Si el risc afecta a transaccions significatives amb parts vinculades.
- El grau de subjectivitat de la mediació de la informació financera relacionada amb el risc.
- Si el risc afecta a transaccions significatives externes a l'activitat ordinària de l'empresa.

Un cop l'auditor ha determinat que existeix un risc significatiu, ha d'obtenir coneixement dels controls de l'entitat corresponents a aquell risc.

En ocasions, aplicar procediments substantius⁴ de manera única no permet a l'auditor obtenir l'evidència suficient i adequada respecte certs riscos, i l'auditor haurà d'obtenir coneixement dels controls que té l'entitat sobre aquests.

També cal prestar molta atenció a l'evolució dels riscos, ja que la valoració d'un risc pot variar durant el transcurs de l'auditoria. L'auditor haurà de revisar i modificar els procediments d'auditoria posteriors als que hagués planificat.

L'auditor haurà d'incloure en la documentació d'auditoria⁵ els elements clau del coneixement obtingut en cadascun dels aspectes de l'entitat, l'entorn i del control intern, els resultats de la discussió entre l'equip de treball, els riscos d'incorrecció material identificats i valorats i els controls relacionats amb aquests riscos.

⁴ Proves d'auditoria dissenyades per detectar incorreccions materials en les afirmacions.

⁵ Registre dels procediments d'auditoria aplicats, de l'evidència pertinent d'auditoria obtinguda i de les conclusions assolides per l'auditor.

CAPÍTOL 3. MARC PRÀCTIC

3.1 Procés d'identificació i avaluació de les firmes d'auditoria.

3.1.1 DELOITTE

Deloitte.

És la firma líder en serveis professionals de consultoria, impostos, assessoria jurídica, assessoria financera i auditoria en tot el món pel que fa a volum de facturació (36.800 milions de dòlars en 2016) i una de les més importants i prestigioses. Compta amb 244.400 professionals en més de 150 països i es troba entre les quatre grans auditories, juntament amb PwC, KPMG i Ernst&Young.

Ens els últims anys ha estat qualificada com una de les millors empreses on començar una carrera professional segons la revista *Business Week*.

Procés d'identificació i avaluació de riscos:

1. ACCEPTACIÓ DEL CLIENT

El primer pas per elaborar una proposta per un nou client d'auditoria és sol·licitar-li els darrers comptes anuals, ja que a partir del balanç, el resultat i la memòria es pot obtenir una idea de la situació de l'empresa (l'evolució de les vendes, del marge, etc.).

Posteriorment, es contacta amb el client i es manté una reunió amb el director general o el director financer per repassar una sèrie de temes. Està clar que en un primer moment la informació que s'obté depèn del que el client estigui disposat a compartir. Quan un client busca auditor no explica tots els problemes que té l'empresa a tots els auditors que li fan pressupost. Moltes vegades, la directiva no vol mostrar determinades qüestions i, en ocasions, amaga informació o posa impediments per a la seva obtenció.

En definitiva, en el moment de decidir l'acceptació d'un client, els honoraris que se li cobraran, etc., es valora més que res la situació de la companyia: si està endeutada, quines són les seves perspectives de futur...Per exemple, si a partir de la reunió amb la direcció s'observa que l'empresa té poc personal en plantilla, s'ha d'esbrinar si subcontracta el personal o a què es deu aquesta situació. No es realitza un qüestionari pautat, es va parlant amb la direcció i es van realitzant les preguntes necessàries per comprendre els diferents aspectes a tractar.

En aquesta fase d'acceptació del client, la informació que es tracta és molt bàsica, es plantegen tan sols temes generals, necessaris per poder determinar el cost de l'auditoria.

Un cop el client accepta la proposta, s'entra en una segona fase, la de planificació.

2. CONEIXEMENT DEL CLIENT

Per tal d'obtenir un coneixement més profund sobre l'entitat, es realitzen qüestionaris i check-list, que s'han d'adaptar a la companyia que s'està auditant, ja que són molt estàndards. També s'han de mantenir altres reunions amb la direcció de la companyia, per tal de poder obtenir informació amb més detall, ja que la que s'ha obtingut en la primera reunió amb la directiva (abans de haver acceptat un encàrrec) no és suficient perquè es queda a nivells de temes generals i cal aprofundir molt més.

Es tracta de que la direcció expliqui entre altres coses: quins problemes podria identificar un equip de treball si es possés a treballar de manera immediata, quins sistemes informàtics utilitzen, si estan molt endeutats, quines perspectives de futur tenen, com estan organitzats internament, etc. Tot això ha de permetre a l'auditor formar-se una idea sobre la situació de l'empresa.

3. REVISIONS ANALÍTIQUES

També s'elaboren analítiques que serveixen per detectar quines són les partides que han experimentat variacions significatives. El problema és que el fet de que una partida hagi variat no significa que sigui susceptible de risc, i per altra banda, pot haver-hi una partida que no hagi variat i, en canvi, tingui risc. Per exemple, si el marge d'un producte es manté respecte a l'any anterior, però aquest producte té una patent que venç l'any vinent, se sap que el proper any les vendes del producte es reduiran de manera força significativa.

És per això, que mai es pot quedar solament al nivell analític. L'analítica és una eina d'ajuda, però al cap i a la fi, no és res més que una fotografia sobre la situació de l'empresa en un moment determinat. Per exemple, l'analítica permet identificar que el marge s'ha reduït, però l'auditor ha d'esbrinar quins factors ho han causat.

En definitiva, tot i que es realitzin qüestionaris, check-list adaptats a la companyia que s'audita i revisions analítiques, el factor més important és entendre bé el negoci de la empresa i això s'aconsegueix, principalment, mitjançant les converses amb la direcció i avaluant si les justificacions a les preguntes plantejades són coherents.

4. CONTROL INTERN

Un altre aspecte a tenir en compte és el risc de control intern. Per tal de poder determinar aquest risc, l'equip de treball, a través de reunions amb els responsables de cada àrea, obté informació sobre el procés que segueix el cicle: si hi ha implantats controls automàtics, manuals, etc., i es realitza la descripció dels circuits. A partir d'aquesta informació s'intenta identificar problemes en el control intern de la companyia i s'acaben realitzant proves de control per tal de poder validar i determinar el grau de confiança que es té en aquell control. Com més eficient sigui el control, menys proves substantives s'hauran de realitzar. Totes les àrees s'han de descriure, tot i que és l'auditor qui decideix quines s'han de validar (pot haver-hi àrees que no es validin).

Si l'empresa auditada té un sistema de controls automatitzats, l'equip d'agents de sistemes ha de verificar i validar l'existència i l'eficàcia del control mitjançant la realització de les proves que creguin convenientes. Si els controls són manuals, és l'equip de treball assignat qui se'n ha d'ocupar. Per altres temes més complexos es disposa d'especialistes (fiscalistes, professionals en temes mediambientals, normatius...) que s'encarreguen d'analitzar qüestions a les quals l'auditor no pot arribar.

5. TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ

Hi ha un departament que disposa de personal especialitzat (agents de sistemes, informàtics) que té la funció de revisar i validar els sistemes d'informació que l'entitat tingui implementats. No és el mateix que l'empresa utilitzi un SAP molt potent, o que tingui un sistema manual.

Aquests professionals, juntament amb el responsable informàtic de la companyia, han d'analitzar com el sistema processa la informació i realitzar les proves de validació que es considerin necessàries en funció del que s'hagi detectat. Per exemple, si en principi cap usuari d'altres departaments ha de poder accedir al sistema ni modificar un número de compte, es revisarà que realment això es compleixi. Altres qüestions a validar són: que es realitzin còpies de seguretat automàticament, que no hi hagi fuites d'informació, que la segregació de funcions realment es porti a terme, etc.

6. FRAU

Per avaluar el risc de frau, també es realitzen qüestionaris amb la direcció de l'empresa, però en la majoria de casos són insuficients per detectar un possible risc. Així doncs, és molt importat, sobretot, prestar molta atenció durant el transcurs de l'auditoria a qualsevol transacció significativa que es detecti que pot ser susceptible de frau.

Quan s'identifica un possible risc de frau s'ha de comunicar ràpidament a la directiva de l'empresa auditada i veure si el frau s'ha comès o no. Els sistemes d'avui en dia deixen rastre i permeten comprovar si realment el frau ha estat comès. En el cas de que no s'hagi comès frau, s'ha de comunicar a la directiva per tal de que realitzi les modificacions oportunes sobre aquell control.

7. MATRIU DE RISCOS

Es genera una matriu amb tots els comptes que tenen un import material. Per cada un d'ells es determina el risc i es valora si aquest és significatiu en funció de les proves realitzades sobre els controls que l'entitat té implementats. Quan l'auditor no té confiança en els controls implantats per la empresa, ha d'ampliar la mostra en la realització de les proves substantives.

Es disposa de guies i pautes d'actuació que ajuden a determinar les respostes que s'han de donar als riscos identificats, però són molt estandarditzades i l'auditor les ha d'adaptar al client i a la indústria. No hi ha respostes predefinides, ja que varien segons la tipologia de l'entitat que s'estigui auditant i el sector on aquesta opera.

Quan es tenen indicis de que hi pot haver riscos en una determinada àrea, s'ha de focalitzar la feina a realitzar sobre aquella àrea. S'ha mirat en el balanç quines partides tenen risc i, a partir d'aquí, determinar si són significatius. No hi ha establert un criteri per definir què és risc i què no ho és, depèn de l'empresa. Les vendes acostumen a ser una partida a la qual es determina un risc significatiu.

No hi ha un únic factor a tenir en compte a l'hora de determinar quan una àrea és significativa; hi ha diversos factors que s'han de considerar: el sector de la companyia, els ajustos identificats l'any anterior (quines van ser les àrees on hi va haver riscos més significatius), l'import de l'àrea i el coneixement que l'auditor té del client.

El gran avantatge de les gran firmes d'auditoria respecte a firmes més petites és que disposen de departaments específics i de personal molt professional en àmbits complexos: aspectes relacionats amb instruments financers, amb temes

mediambientals, fiscals, etc. Això permet realitzar auditories a grans empreses o a empreses de sectors que, per la seva tipologia de transaccions, són més susceptibles de risc, mentre que les firmes de dimensions més petites no estan capacitades per a poder-ho fer.

Les grans firmes d'auditoria tenen més suport darrere (agents de sistemes); les petites realitzen proves més substantives, validen moltes més factures, ja que no compten amb mecanismes automàtics ni agents de sistemes potents que puguin realitzar validacions massives.

3.1.2 BDO

BDO és una de les organitzacions internacionals més grans de serveis professionals en l'àmbit d'auditoria, consultoria, advocacia, assessorament tributari, outsourcing, etc., utilitzant una metodologia homogènia en 158 països. Compta amb una de les xarxes internacionals més sòlides del mercat.

A més del seu coneixement local i sectorial de cada negoci, hi ha un compromís de cadascun dels seus professionals per superar les expectatives dels clients, independentment del país on es trobin, i la mida o la projecció del negoci.

Procés d'identificació i avaluació de riscos:

1. ACCEPTACIÓ DEL CLIENT

El primer procés que es fa a BDO, i també a la resta de firmes, és el d'acceptació del client, que accedeix a l'empresa perquè s'ha d'auditar per primer vegada o perquè vol canviar d'auditor. Es realitza un estudi preliminar (en quin sector opera, quins són els seus principals accionistes...) S'intenta obtenir informació financera a través del Registre Mercantil per conèixer l'activitat d'aquest client en els últims anys, si ja ha estat auditat, si en l'informe anterior hi havia excepcions, etc. Es tracta d'informació molt general, tot i que és un procés clau per determinar si s'accepta el client.

Si es presenta un client amb un risc molt elevat de frau o hi ha indicis de que la direcció realitza blanqueig de capital, es descarta directament.

Així, doncs, s'aplica un primer filtre que determina si s'accepta el client per fer-li el treball d'auditoria o es rebutja. Per exemple, si a una firma d'auditoria que factura 300.000€ /any, se li presenta un client que hauria de pagar uns honoraris 250.000€, ja cal plantejar-se el fet de renunciar, doncs li estaria afectant el principi d'independència.

El total dels honoraris ja estaria pràcticament determinat per un sol client. Si supera el 25% dels honoraris, es deixa de ser independent.

2. CONEIXEMENT DEL CLIENT

Un cop s'accepta el client, s'entra en la fase de planificació. El primer pas d'aquest procés consisteix en obtenir informació més concreta: es demana informació financera, es comença a buscar per Internet, i així s'amplia el coneixement del client i se'l ubica en un sector determinat.

A BDO hi ha determinats sectors que es consideren de risc alt: immobiliàries, constructores, EIP (entitats d'interès públic) a les quals es factura més de 50.000€. També es consideren d'alt risc les companyies d'assegurances, empreses cotitzades i grups cotitzats, com per exemple els que venen referits de BDO Internacional amb US GAAP.

Es realitza un check-list estàndard i un qüestionari bàsic, utilitzant el programa APT (Audi Process Tool), molt enfocat a la planificació i a la determinació de riscos. També es treballa amb Caseware, que és un excel·lent organitzador de documents, però no resulta tan útil per a la planificació.

Els riscos que es van detectant es transporten a una matriu global.

A BDO es determinen dues àrees a les quals s'assigna sempre un risc elevat: el reconeixement de vendes i el fet de que la direcció no apliqui els controls implementats. En aquestes àrees, les proves i les mostres són més profundes, ja que s'intenta realitzar una cobertura màxima.

A l'hora de realitzar una auditoria, poden aparèixer altres riscos significatius, que depenen molt de la tipologia d'empresa que s'audita i del sector on opera.

En ocasions, es poden necessitar experts que ajudin a l'auditor a determinar qüestions específiques; per exemple en temes fiscals, s'acostuma a fer un "tax for audit". També es pot requerir la presència d'experts en temes relacionats amb valoració d'empreses, productes derivats, etc. En una empresa petita que sol tingui un derivat, és suficient amb la valoració que fa l'entitat financera amb la que tingui contractat el derivat. De la mateixa manera, els experts poden ser útils en fons de capital risc i en SICAVS.

3. REVISIONS ANALÍTiques

S'elaboren tres revisions analítiques: una inicial, una intermèdia i una final. La primera serveix per determinar el tipus de proves que es realitzaran a nivell preliminar.

En la segona analítica, es compara el resultat obtingut amb els resultats de l'analítica preliminar i les expectatives que s'havien predeterminat, ja que normalment la revisió preliminar no abasta el període sencer de l'exercici i s'ha d'extrapolar. Es revisa que no hi hagi cap fet o variació que pugui cridar l'atenció de l'auditor. Per exemple, si un client, en el mes de novembre, ha facturat 9 milions, al final de l'any n'hauria d'haver facturat 12, aproximadament. Si en canvi, n'ha facturat 15, s'ha d'esbrinar què ha passat i si es tracta d'un error.

Finalment, sempre es demana un sumes i saldos amb la data més recent possible, per tal de detectar fets posteriors i es realitza una analítica superficial a partir d'una gràfica mensual. Si per exemple, es detecta que les vendes del mes de gener són molt baixes, pot ser degut a que s'hagin comptabilitzat en el mes de desembre. Llavors, hi hauria risc de que la direcció estigués comptabilitzant vendes que no corresponen en aquell exercici. Les proves a realitzar serien: repassar les confirmacions dels clients, veure que estiguin validades totes les respostes, aplicar proves substantives destinades a testejar vendes, revisar les vendes de l'última quinzena de desembre, agafar mostres d'ítems i observar quan s'ha produït el corrent real de serveis, etc.

Per determinar la grandària d'una mostra s'utilitzen uns fulls "sampling" preparats per BDO INTERNACIONAL. La mostra es fixa en funció del risc, del resultat del control intern i de la materialitat amb la que es treballa.

Per exemple: si en una empresa que té un saldo de clients d'un milió d'euros i una materialitat de 100.000€ es determina que el risc en clients és de 3, la mostra que s'hauria d'agafar hauria de ser de 30 ítems $(1.000.000/100.000)*3 = 30$.

La mostra es determina aplicant el MUM (mostreig per unitat monetària).

4. CONTROL INTERN

El 90% de clients de BDO facturen menys de 30 milions d'euros, és a dir, la majoria de clients són petits i no realitzen segregació de funcions. En moltes ocasions, el director financer s'encarrega de verificar els cobraments, realitzar els pagaments i aprovar les compres.

És possible que la societat tingui controls implantats, però si tots es limiten a la mateixa persona hi ha risc. En aquests casos, cal plantejar-se si realment segueix essent útil la realització de circuits i la descripció de controls.

En el cas de grans clients que han estat auditats, com per exemple Pescanova, era inevitable realitzar proves de control intern, ja que hi havia un responsable de compres, un responsable financer, un responsable de vendes; en definitiva, responsables pràcticament per a tot. En aquest cas, tenia sentit aplicar proves de control intern perquè eren poques les persones que realitzaven més d'una tasca en una mateixa àrea.

En general, es fan circuits per vendes i per compres. En vendes, es revisa que hi hagi controls a l'hora d'acceptar clients i que aquests presentin garanties. En compres, es fan circuits ja que és una de les àrees de l'empresa on és més fàcil que es produeixi frau. Els responsables de compres, en ocasions, no seleccionen el proveïdor que ofereix el millor preu, sinó que trien aquell que li dóna una millor comissió. Per tant, s'han de fer proves de controls per veure que realment s'estiguin comparant pressupostos, que hi hagi algú que supervisi la selecció dels proveïdors, etc. Per altra banda, no s'acostuma a fer circuits per l'àrea de personal, ja que moltes vegades el client externalitza aquest procés i se'n encarrega una assessoria.

Pel que fa a la tresoreria, es revisa qui hi té accés, qui controla els pagaments i cobraments, qui té poder de firma a nivell de bancs, etc.

5. TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ

El món de l'auditoria es dirigeix cada cop més a la verificació de controls en les tecnologies de la informació, ja que tota la informació s'acaba centralitzant en un mateix lloc.

El client ha d'explicar als membres del departament de tecnologies de la informació el funcionament dels seus sistemes i dels controls amb que compta. Aquests s'ocupen de validar-ho mitjançant l'accés al ERP de la companyia i determinen si es pot confiar amb el control del sistema.

El fet de disposar d'experts informàtics que avaluen el sistema de l'empresa auditada pot semblar un avantatge, però en ocasions, pot ser un problema. L'auditor pot haver fet descriptius a nivell de control intern, pot haver establert i testejat controls i, finalment, pot haver determinat que el circuit és correcte, però si els experts en

tecnologies de la informació conclouen que el sistema no és fiable, tot el treball realitzat pot acabar no servint.

Normalment, el sistema ha d'estar molt bé perquè els experts determinin que és fiable.

Hi ha vegades en que tot i que s'hagi establert que el sistema informàtic és correcte, l'auditor acaba realitzant proves de caràcter substantiu per seguretat. Validar una àrea en base a TOC's (Tests of controls) pot ser perillós. Testejar controls serveix perquè les proves substantives siguin menys extenses.

Hi ha certs clients que són perfectament conscients de que no tenen establert cap mena de control intern a l'empresa. Prefereixen que els hi demanin directament factures a que els preguntin si porten a terme determinats procediments. En aquests casos també es fan proves substantives des de l'inici. L'auditor ni es planteja fer proves de compliment.

Per exemple: en el cas de les empreses "start-up", no té sentit fer descriptius, ja que el control intern és pràcticament inexistent i tampoc hi ha segregació de funcions.

6. FRAU

Per respondre al risc de frau s'acostumen a utilitzar qüestionaris. Normalment és complicat detectar possibles situacions de frau en l'inici de l'auditoria. Els indicis de frau arriben quan la direcció, a falta d'haver proporcionat tota la documentació, posa presses a l'auditor perquè emeti l'informe, quan no facilita informació que té a l'abast o, quan comença a donar documentació al veure que l'auditor té la intenció de posar una limitació a l'informe.

El risc de frau varia molt en funció de l'auditoria. Depèn de si l'auditoria és assignada a l'auditor pel Registre Mercantil, de si es realitza perquè ho requereix un soci minoritari, etc. Per exemple, pot donar-se el cas de que un soci minoritari descobreixi que la societat ofereix dividendes encoberts o que els majoritaris s'estan realitzant préstecs a títol personal. També seria un indicati clar de risc de frau si la direcció posa impediments a l'auditor que realitza l'auditoria d'un grup d'empreses, limitant-lo a no auditar certes empreses que consoliden, etc.

En ocasions, és molt complicat per a l'auditor identificar situacions de frau. Un bon professional ha d'intentar realitzar i justificar les proves necessàries que durà a terme per obtenir evidència, de manera que si, posteriorment, es detecta un cas de frau en aquella empresa, l'auditor pugui estar tranquil d'haver realitzat la feina correctament.

Per exemple, l'auditor pot saber que el director general de l'empresa que està auditant té un Mercedes i un Hublot, tenint constància de que tot el personal de la societat (director inclòs) cobra 1.200€/mes. Tot i poder ser un fet sospitós de que la companyia estigui treballant amb diner "negre" i, haver-hi risc fiscal, si l'auditor no n'obté certesa, no hi pot fer res. En aquest cas, l'auditor el que hauria de fer és: revisar que les declaracions d'IVA estiguin presentades i que es puguin creuar les bases, veure que la liquidació de l'impost de societat és correcte, obtenir confirmació de que no es coneix cap risc de contingència fiscal per part dels assessors, etc.

7. MATRIU DE RISCOS

S'utilitza una matriu per a cadascuna de les àrees en les que s'han anat detectant riscos durant el transcurs de l'auditoria.

Es detecta quins controls té l'entitat per a cada risc. S'analitzen les afirmacions que cobreixen cada control i es determina si es tracta d'un control sobre tota l'entitat o sobre una àrea concreta. Per exemple, un control a nivell general de l'entitat és l'elaboració de pressupostos, la realització d'un seguiment dels controls o l'anàlisi de les desviacions. En canvi, un control sobre una àrea concreta (compres) pot ser, per exemple, l'obligació de doble firma per poder aprovar una compra.

Per altra banda, les àrees significatives, que s'han fixat a partir de la xifra de materialitat, també apareixen a la matriu i s'han d'analitzar tot i no ser susceptibles de risc, juntament amb algunes àrees que, encara que no siguin significatives, poden presentar risc, ja sigui perquè és el primer any que l'empresa s'audita o perquè en la revisió analítica s'hagi detectat una variació significativa.

Els riscos es ponderen com a alts, moderats o baixos. El disseny de la prova dependrà del grau de risc que se li hagi assignat.

Les respostes que s'acostumen a donar als riscos estan bastant predeterminades en funció del tipus de risc i de la tipologia de client. Per exemple, per analitzar l'àrea de l'immobilitzat, el programa presenta a l'auditor diverses proves substantives a realitzar: recalculer la dotació d'amortització, analitzar una mostra d'altres i baixes d'immobilitzat, considerar la necessitat de deteriorar l'actiu, analitzar i explicar els moviments relatius al cost i a l'amortització d'immobilitzat, etc. Llavors, l'auditor determina si les acabarà realitzant totes, si n'afegirà alguna o n'eliminarà.

En definitiva, es tracta d'identificar riscos, en primer lloc, i després observar quins controls té implementats la societat per tal de reduir-los. En cas de que l'auditor no mostri confiança vers el control intern de l'entitat haurà de realitzar proves substantives.

És important no sobreauditar. Si s'ha determinat realitzar una prova sobre una afirmació en una àrea en la qual no estava previst realitzar-hi cap prova, el programa avisa l'auditor i fa que realitzi les modificacions adients.

Per determinar si un risc és significatiu s'utilitza el criteri de l'auditor. També es realitza una discussió amb l'equip de treball en la qual el soci i la resta de l'equip determinen el grau de cada risc en funció de l'activitat de l'empresa, del sector on opera, de l'àrea a la que afecta o de la materialitat determinada

3.1.3 AUREN

Auren és una firma multidisciplinària de serveis professionals d'auditoria, assessoria legal y fiscal, consultoria i corporate.

Té 51 oficines en els 9 països en els que està present com a Auren Internacional i més de 200 en 60 països a través d'Antea (associació internacional de firmes independents d'auditoria i consultoria).

Auren compta amb més de 1.500 professionals en els països en els quals té presència internacional.

Ocupa la 7ª posició en el *ranking* de firmes professionals a Espanya i la 23^a a nivell mundial.

Procés d'identificació i avaluació de riscos:

1. ACCEPTACIÓ DEL CLIENT

El primer pas que s'ha de realitzar abans de començar a treballar amb l'auditoria d'un client és determinar la seva acceptació. Aquest procés es porta a terme a través de preguntes a la direcció de l'empresa mitjançant la utilització d'un qüestionari d'informació bàsica.

Auren utilitza un programa de treball Casware (sumaries a 4 dígits) combinat amb papers de treballs propis (excels).

Un cop el client és acceptat, s'inicia la fase del coneixement de l'entitat.

2. CONEIXEMENT DEL CLIENT

Per començar, al igual que en la fase de acceptació, es realitza un qüestionari de preguntes a la direcció amb la finalitat d'identificar riscos a través del coneixement de l'empresa.

Aquest qüestionari té 3 blocs. En primer lloc, una part introductòria en la que es determina l'activitat de l'entitat, el sector on opera, etc. Una segona part que tracta factors relacionats amb la indústria (entorn macroeconòmic, competència, mercats on opera, factors reguladors com el marc legal o la legislació a la que està subjecta l'entitat, etc. La tercera part es refereix a la naturalesa de l'entitat (tipologia d'operacions, personal, inversions, responsables de cada departament, etc.)

En cas de detectar un possible risc durant la realització del qüestionari, es procedeix a la seva descripció: on s'ha detectat, a quines àrees pot afectar... Dins de cada àrea susceptible de risc s'ha de determinar a quines afirmacions afecta.

Un cop s'han detectat les àrees on hi ha risc, es determina a quins cicles afecta i si es tracta d'un risc inherent al negoci, un risc de control intern o un risc de detecció per part de l'auditor. Al mateix temps, es defineix el grau corresponent de risc (alt, mig o baix).

Al final de cada bloc del qüestionari, el programa planteja si s'han identificat riscos perquè l'auditor revisi les qüestions que s'han desenvolupat.

El Caseware separa el risc de frau i el risc de negoci, ja que considera que són riscos significatius que poden afectar a la totalitat dels estats financers. La resta són significatius en funció del risc que s'hagi detectat, de l'import i de l'afectació que pugui tenir en els estats financer.

També es tenen sempre en compte els riscos que es van detectar en l'auditoria de l'exercici anterior.

S'indica què fa l'empresa per mitigar el risc i si hi ha controls. En cas de que no n'hagi, l'auditor ha de realitzar proves substantives, ja que no té sentit fer proves de compliment. Les respostes les determina l'auditor en funció del seu criteri professional.

3. REVISIONS ANALÍTQUES

Les revisions analítiques es treballen en fulls de càlcul EXCEL.

S'acostuma a fer dues revisions analítiques a partir del balanç i compte de resultats importat. La primera és una revisió interina, on es resumeixen les àrees més importants en funció del volum, pes i variació respecte l'any anterior. També es determina quin procediment es portarà a terme; per exemple: parlar amb la direcció per tal d'obtenir una justificació d'aquesta variació.

La revisió posterior és molt més detallada: es calculen percentatges, ratis... i s'explica què ha passat i què s'ha fet en funció dels riscos detectats.

4. CONTROL INTERN

Es porta a terme un memoràndum, en el qual s'avalua l'entorn de control, el sistema informàtic, la descripció dels processos de les àrees significatives, etc.

Quan es detecta un risc en el control de l'entitat, es referencia i, posteriorment, es trasllada de forma manual a la matriu de riscos.

Els riscos es ponderen en funció del criteri de l'auditor, dels resultats dels anys anteriors i de l'efecte que poden tenir sobre els estats financers.

5. TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ

Els clients que tenen sistemes informàtics senzills, com per exemple el CONTAPLUS, són validats pel propi auditor. Quan el client utilitza programes més complexos, com SAP, NAVISION, etc., la validació la porta a terme un expert informàtic de la firma.

6. FRAU

Per valorar el risc de frau s'utilitza un qüestionari que està molt enfocat a avaluar si l'empresa auditada té identificats riscos en aquest sentit, si hi ha hagut incidències amb anterioritat, etc. És molt important que l'auditor mantingui l'escepticisme professional durant el transcurs de l'auditoria. En cas de descobrir risc de frau s'ha d'analitzar si aquest s'ha produït realment, i si encara no s'ha produït, aconseguir que l'empresa estableixi les salvaguardes necessàries per tal de mitigar-lo.

7. MATRIU DE RISCOS

Es fa una matriu de riscos en la qual es centralitzen tots els riscos detectats en els altres apartats. A banda de les àrees que, segons l'auditor, són susceptibles de risc, a la matriu també hi apareixen les àrees que s'han determinat com a significatives en funció de la materialitat, sobre les quals també s'hauran de realitzar proves.

Es determina el risc per afirmacions en cadascuna de les àrees que són susceptibles segons el criteri de l'auditor.

Poden aparèixer riscos en totes les àrees. L'auditor ha de determinar si es poden donar en aquella auditoria i, en cas afirmatiu, esbrinar a què poden afectar i sobre quines afirmacions.

Els riscos es classifiquen segons si són inherents al negoci, afecten al control intern de l'entitat, o bé, són riscos de detecció, és a dir, que hi ha la possibilitat de que l'auditor no descobreixi la incorrecció. L'auditor ha de ponderar els riscos detectats (alts, mitjos, o baixos) i ha d'obtenir evidència sobre si la societat té establerts controls per tal de mitigar els riscos que hagi determinat per cada àrea. Si l'empresa té implementats controls, l'auditor avaluarà la naturalesa d'aquests controls (si són manuals o automàtics), qui s'encarrega de revisar-los dins la empresa, la freqüència amb que es duen a terme, etc.

A partir d'aquesta revisió, l'auditor haurà de decidir si pot confiar en els mecanismes de control de l'empresa.

El tipus de proves a realitzar i la seva extensió varien en funció de la confiança que l'auditor tingui en el control intern de l'empresa que s'audita.

Per poder realitzar aquest procés, l'auditor ha de decidir si realitzarà verificació de controls, si farà proves de recorreguts (normalment en compres i vendes) o si farà proves substantives.

Posteriorment, s'elabora el programa de treball, en el qual es resumeixen les proves que s'hauran de realitzar per a cada àrea.

3.1.4 AUDRIA

Audria, S.L.P és una firma jove creada l'any 2013 com a conseqüència d'una fusió realitzada entre 3 firmes: Lavinia, Audigest i Seraudit. El procés de fusió va ser difícil i es va haver de crear una comissió d'homogeneïtzació per unificar els procediments d'auditoria. L'empresa es troba ubicada a Barcelona, tot i que també compta amb una petita oficina a Madrid.

A més, forma part d'una xarxa anomenada NEXIA Internacional, una de les 10 xarxes de firmes més importants a nivell mundial. Realitzen serveis d'assessoria i de temes fiscals, però la major part de la seva facturació prové del servei d'auditoria.

L'empresa Audria està formada per 6 socis i té més de 40 treballadors.

Els clients són molt diversos en mida i també en sector on operen. L'únic sector en el qual no auditen cap companyia és el bancari (entitats financeres), ja que no tenen la capacitat per a poder portar a terme aquestes auditories.

Procés d'identificació i avaluació de riscos:

El treball comença amb la fase de planificació, dins la qual es troba la identificació de riscos, una de les més complexes.

L'empresa treballa amb un Caseware molt enfocat a la normativa internacional, tot i que també es combina amb documents d'elaboració pròpia.

1. ACCEPTACIÓ DEL CLIENT

Es disposa d'un qüestionari referent a l'acceptació i a la continuïtat de l'encàrrec.

A través d'aquesta eina s'acaba decidint l'acceptació del client. Ja en aquest procés d'acceptació s'inicia la fase d'identificació de possibles riscos. Es tracta d'analitzar que es compleixi el principi d'independència (honoraris, tant per cent de facturació d'auditoria, vincles familiars), de que es disposi de la capacitat necessària per a dur a terme el treball (poder complir amb les dates, conèixer el sector, disposar de manual de control de qualitat...), i d'altres temes com que la comptabilitat es porti d'acord amb la normativa, etc.

Possibles indicis de riscos en aquesta fase podrien ser: un canvi d'accionariat, indicis de que la gerència no apliqui els controls, i altres. En definitiva, es tracten temes bastant generals.

També es realitza un qüestionari sobre el blanqueig de capital amb la finalitat de obtenir coneixement sobre el client i saber per a qui s'està realitzant l'encàrrec.

Per altra banda, s'elabora la carta de confirmació d'independència per part de l'equip de treball .

En cas de que es detectin riscos, s'ha d'avaluar si es pot seguir i acceptar l'encàrrec posant les salvaguardes adients, o bé, s'hi ha de renunciar. Per exemple: si l'any anterior l'empresa no facilitava informació i es va haver de denegar opinió, per l'any en curs es replantejarà l'acceptació del client.

2. CONEIXEMENT DEL CLIENT

Un cop el client és acceptat es procedeix a obtenir coneixement sobre l'entitat. Per tal de portar a terme aquesta acció, s'utilitza un qüestionari (caseware) /memoràndum, on s'explica el tipus d'entitat que s'audita (sector públic/privat), a què es dedica, data de constitució, en quin Registre Mercantil presenta els comptes, com li afecta l'evolució de l'economia, com li afecta el comportament del sector, quins són els seus principals clients i competidors, si la seva activitat és cíclica, si depèn de forma excessiva de les tecnologies de la informació, etc. També s'analitzen factors reguladors rellevants (en quin marc legal es mou l'empresa). Per exemple: les entitats asseguradores, que tenen marc normatiu molt específic.

El propi programa proporciona una sèrie de riscos generals que s'acostumen a donar en la realització d'auditories perquè l'auditor avaluï si es produeixen en aquest cas, és a dir, el programa té una biblioteca de riscos per ajudar l'auditor en la identificació de riscos.

Un altre procés que es porta a terme és la lectura d'actes de les reunions del consell d'administració, de les quals es fa un resum. Es tracta d'una altra forma d'obtenir informació sobre fets transcendents de la societat.

Quan es detecta un risc, és molt important justificar per què es considera que és un risc (deixar evidència).

Es considera risc significatiu aquell que s'ha de tractar al detall i sobre el qual es realitzen més proves de les que ja s'efectuen en la majoria d'auditories.

A Audria sempre es consideren riscos significatius els que dictamina la norma: el de frau i el d'elusió del controls per part de la direcció. En ocasions, la firma també considera com a tals el risc fiscal i el risc de transaccions atípiques, per exemple, en fusions. Els altres riscos depenen molt del tipus de client que s'audita. Tot i així, hi ha algunes àrees que no es tracten en el qüestionari genèric, ja que tenen una naturalesa especial. Les estimacions comptables, parts vinculades i principi d'empresa en funcionament es tracten en fulls per separat. No es considera que siguin comuns en totes les auditories, però se'ls dóna un tractament especial.

A Audria, l'import no és un factor de risc, ja que pot haver-hi una partida molt gran que si no tingui risc; no es necessari realitzar cap tipus de prova.

En algunes empreses els fons propis representen el 60% de l'actiu, però si ja s'ha auditat el saldo en l'any anterior i no hi ha hagut moviments, no cal aplicar-hi procediments. En canvi, hi pot haver partides petites amb saldo no material, però amb efecte significatiu de risc. En definitiva, perquè un risc sigui significatiu, s'ha de combinar materialitat i risc a la vegada.

També es poden detectar riscos en les discussions entre l'equip de treball. S'ha de deixar evidència sobre les qüestions comentades abans de començar a fer procediments.

Tots els riscos detectats es traslladen a un document de treball: l'Informe de riscos.

3. REVISIONS ANALÍTiques

Unes altres tasques a realitzar per tal de poder identificar possibles riscos d'auditoria són les revisions analítiques. En aquest cas, la firma d'auditoria treballa amb plantilles Excel. Es realitzen percentatges (verticals i horitzontals), s'elabora el càlcul de diversos ratis, etc. Al final, en un full de treball s'expliquen totes les partides, quin pes representen sobre el total del balanç, quins moviments s'han produït al llarg de l'any i s'avalua la racionalitat de les variacions (vendes, compres, consums, despesa de personal, etc.) Per exemple, en el cas de l'immobilitzat material, s'analitza la racionalitat de l'amortització. A partir del saldo inicial, dels elements totalment amortitzats i de les altes de l'exercici, en funció del percentatge d'amortització de la memòria, es calcula quant hauria d'haver amortitzat la societat.

Es comenten totes les partides; el nou enfocament de riscos d'auditoria ha fet que la revisió analítica sigui molt més extensa abans de començar a realitzar procediments, precisament per evitar realitzar més proves en la fase d'execució del treball sobre àrees que no presenten riscos.

4. CONTROL INTERN

En referència al control intern de l'empresa, l'auditor analitza l'ambient de control i els controls genèrics que l'empresa té establerts. També es fan descripcions de circuits que acostumen a ser de caràcter narratiu. Les àrees sobre les quals s'acostuma a fer sempre descripció de circuits són: compres, vendes i recursos humans (nòmines).

Bàsicament, es tracta d'identificar els controls que té la societat per poder respondre als riscos d'auditoria que l'auditor hagi identificat.

Tots els controls detectats en els circuits es traslladen automàticament en un paper de treball anomenat "Informe de controls". En aquest informe s'indica si l'avaluació de cada control ha estat satisfactòria, si és un control clau, si es tracta d'un control manual o automàtic i si es realitzaran proves de compliment. També es fa constar la referència del paper on es treballa el control, si és eficaç i si hi ha alguna recomanació a fer a la societat.

Mitjançant una taula, es determina quins controls té establerts l'entitat per poder reduir cadascun dels riscos identificats per l'auditor. Es relacionen els controls amb els riscos identificats en les altres fases. Per exemple, el control de que un bonus sigui aprovat per la direcció, mitiga el risc de determinació i registre dels incentius al personal.

Quan l'empresa té implementats determinats controls, l'auditor ha de comprovar que funcionin correctament.

5. TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ

Un altre tema important a tenir en compte és el risc de les tecnologies de la informació (TI). A partir d'un check-list elaborat per l'Institut de Censores Jurados de Cuentas s'acaba determinant un grau per a aquest risc (alt, mig o baix). En el cas de que el risc sigui alt, s'ha de contractar una empresa externa especialitzada en la matèria que haurà d'emetre un informe.

6. FRAU

Es realitza també un qüestionari per identificar situacions de risc de frau. Mitjançant entrevistes amb la direcció s'intenta esbrinar si pot haver-hi membres de l'entitat que puguin tenir algun tipus d'interès en manipular els estats financers (EEFF). També es demana a la direcció que faciliti el manual de prevenció de frau que tingui la companyia, es pregunta a la resta de personal de l'entitat (comptable, comercial...) si en algun moment han estat forçats a comptabilitzar una venda en un període que no correspongui o a realitzar una transacció estranya.

S'acostuma a revisar que a final d'any no hi hagi algun assentament realitzat de forma manual.

L'auditoria cada cop està més enfocada a identificar moviments estranys, per exemple en el comportament de les vendes; a identificar assentaments que no tinguin lògica, etc. Si després sorgeix un problema i l'auditor no l'havia detectat, aquest pot tenir problemes, ja que l'afectat també acostuma a anar contra ell. És molt important per a l'auditor fer bé la feina, perquè d'aquesta forma podrà justificar el seu treball davant de qualsevol acusació.

Abans, el frau s'identificava sobretot amb el fet de robar, ara hi ha moltes més accions que també són reconegudes com a frau. Es considera com a tal no fer constar en la memòria alguna situació de la qual s'està obligat a informar, comptabilitzar vendes de gener al mes de desembre, etc., ja que s'està enganyant als usuaris finals dels comptes anuals.

Per respondre al risc de frau en les vendes es realitza circularització a clients, es fan proves per verificar el tall d'operacions, es pregunta al personal si s'han comptabilitzat vendes no habituals a final d'any, etc.

7. MATRIU DE RISCOS

Tot el treball realitzat en la identificació de riscos es trasllada a dos papers de treball (l'estratègia d'auditoria): un és l'Informe de riscos i l'altre és el FSA (àrees dels estats financers).

A l'informe de riscos (matriu de riscos) s'agrupen els riscos identificats, es descriuen, s'indica la data en la que es van identificar, on es van detectar, l'efecte que poden tenir, on poden afectar, si són significatius i si es tracta de riscos inherents, de control o de detecció. A continuació, se'ls assigna un grau de risc (alt, mig o baix) en funció del criteri de l'auditor i es determina la seva probabilitat d'ocurrència.

És molt important que tots els riscos estiguin referenciats per saber on s'han detectat. Hi ha d'haver una referència creuada.

Per altra banda, s'analitzen els riscos detectats a l'informe de controls. Si l'empresa té establerts controls, els riscos s'acostumen a classificar com a baixos.

Tot seguit, l'auditor dissenya la resposta d'auditoria, què farà i quins procediments aplicarà davant de cada risc. Les proves varien en funció del grau que se li hagi assignat al risc. Per exemple, per analitzar que no hi hagi frau a l'àrea de vendes, s'acostuma a: realitzar: circularitzacions, proves de tall d'operacions, observar la segregació de funcions, etc.

Per a cadascuna de les àrees es determina si hi ha algun risc associat i les proves que es duran a terme.

En totes auditories de l'empresa, primer s'ubica el risc de frau en la xifra d'ingressos i el risc d'elusió dels controls per part de la direcció. Hi ha altres àrees com compres i vendes que, al tenir saldos elevats, també es consideren significatives. L'auditor ha de detectar quins controls té establerts la direcció sobre aquestes àrees per minimitzar-ne els riscos, ja que existeix la possibilitat de que l'empresa hagi comptabilitzat compres i vendes amb errors.

En el "FSA" apareixen totes les àrees. Cada una té una casella que es marca en funció de si l'auditor considera que hi ha risc.

Cada àrea té les seves afirmacions i l'auditor s'encarrega de determinar un nivell de risc per cadascuna d'elles (alt, mig o baix).

Dins una mateixa àrea, pot haver-hi afirmacions amb risc i d'altres que no en presentin cap. Per exemple, l'auditor pot considerar que hi ha risc en la valoració de l'estoc de l'empresa, però que no n'hi ha en el fet de que les unitats físiques d'estoc a final d'any estiguin incorrectes.

En el mateix apartat, el programa determina el tipus de resposta que s'haurà de dur a terme per a cada afirmació: procediments substantius bàsics, ampliat, procediments analítics, proves de control... Per a cada afirmació l'auditor decideix què es farà.

En definitiva, el FSA és un resum del treball i de les proves que l'auditor haurà d'implementar.

3.1.5 MDV & ASOCIADOS

És un despatx d'advocats i economistes especialitzats on es presten serveis d'assessorament en compra i venda de societats, de consultoria comptable i financera i d'auditoria.

MDV disposa d'un equip de més de 25 especialistes en l'àmbit mercantil, que combinen l'exercici de l'advocacia amb el d'assessorament financer i comptable.

Procés d'identificació i avaluació de riscos:

1. ACCEPTACIÓ DEL CLIENT

La primera qüestió que es planteja davant d'un client nou és decidir si acceptar el seu encàrrec. A través d'un qüestionari sobre dades generals de la companyia, es realitza una anàlisi global de riscos (en quin sector opera la empresa, si es tracta d'un sector molt regulat, si la empresa està molt endeutada, si poden existir indicis que puguin posar en perill el principi d'empresa en funcionament, si es tracta d'una auditoria obligatòria o opcional, etc.). Amb la informació obtinguda a través d'aquest qüestionari i amb la que s'obté de la reunió amb la direcció, es pot valorar si es disposa de l'estructura necessària i del personal adequat per tal de poder portar a terme l'auditoria, i que es compleixi el principi d'independència. Aquesta informació també pot ser útil a l'hora d'identificar algun aspecte que pugui alertar o faci qüestionar la integritat de la direcció, és a dir, detectar situacions o riscos en que la direcció de la companyia pugui estar realitzant algun tipus de frau.

2. CONEIXEMENT DEL CLIENT

Un cop el client ha estat acceptat, s'inicia la fase de planificació. En aquesta etapa s'intenta obtenir la següent informació:

En primer lloc, s'obté informació bàsica del client amb l'objectiu de poder obtenir una idea sobre el negoci del client i la seva situació. Per això, s'utilitza una plantilla en forma de guió en la qual es recull:

- Informació bàsica del client (raó social, NIF, domicili, data de constitució, accionariat, òrgan d'administració, capital social, sector, producte, línies de producte, facturació, clients, proveïdors, si forma part d'un grup, etc).
- Informació comercial del client (volum de vendes en els últims anys, vendes per línies de negoci, si tenen marques registrades, mercats on opera, principals competidors, clients i proveïdors més importants, etc).
- Informació financera del client (criteris utilitzats per la societat per tal de valorar els actius o per realitzar estimacions, mètodes utilitzats per comptabilitzar transaccions significatives o inusuals, si s'han produït canvis en les polítiques comptables i la seva corresponent justificació, noves normes d'informació financera que afectin a l'entitat...).
- Altra informació de caràcter general (referent a l'entorn normatiu, a l'entorn laboral, organigrama de l'empresa, inversions o desinversions que la societat hagi realitzat o tingui previst realitzar, estructura de l'endeutament, sistemes informàtics que utilitzen, etc).

Tota aquesta informació s'obté del client el primer any que es realitza l'auditoria, però s'ha de actualitzar cada any en el cas d'auditories recurrents.

El següent pas consisteix en realitzar un qüestionari tancat, a partir de la informació que ha donat la direcció, amb la finalitat d'identificar i valorar possibles riscos.

El qüestionari es desglossa en: factors de risc relacionats amb la indústria i el sector; factors de risc relacionats amb l'activitat de l'entitat; factors de risc relacionats amb el negoci, amb la posició financera i amb les inversions; factors de risc relacionats amb la organització de l'entitat i factors de risc relacionats amb la comptabilitat de l'entitat.

Si es detecten riscos significatius en algun dels punts anteriors es descriuen i es traslladen a la matriu, on es decideix la resposta que s'ha de donar a cada un d'ells. Per exemple: si es detecta un risc amb les parts vinculades amb la empresa, una possible resposta és verificar els preus de les transaccions amb els preus de mercat.

Un cop finalitzat el treball referent al coneixement del client, s'acaba determinant un rang al risc global d'auditoria referent al coneixement de l'entitat (alt, mig o baix). El risc que es determina és important ja que, en la majoria de casos, en dependrà la grandària de les mostres.

3. REVISIONS ANALÍTiques

El següent pas que es porta a terme són les revisions analítiques, és a dir, determinar quines són les partides que han experimentat majors variacions d'un any a l'altre. Si una partida s'ha incrementat de manera significativa, però el client justifica de forma raonable aquest augment, es considera que no hi ha risc. Per exemple: si un any s'observa que l'immobilitzat s'incrementa significativament, però l'augment és degut a que l'empresa ha realitzat noves inversions, es determina que no hi ha risc en aquesta partida.

En acabar l'analítica, es realitza un qüestionari que contempla diverses situacions que es poden haver detectat en el moment de realitzar la revisió (si hi ha desequilibri patrimonial, si s'ha incrementat l'endeutament de forma excessiva, etc.).

Tots els riscos detectats en la revisió analítica també es traslladen a la matriu de risc.

4. CONTROL INTERN

Un cop s'ha realitzat la revisió analítica es procedeix a identificar i valorar el risc del control intern de l'entitat. En primer lloc, es porta a terme un check-list global i, posteriorment, es passa a analitzar de forma separada els diversos components del control intern:

➤ Procés de valoració de riscos per l'entitat

La norma d'auditoria diu que l'entitat auditada ha de tenir un procés establert per detectar riscos de negoci i cobrir-los. Exemple: si l'empresa realitza operacions amb moneda estrangera, per tal de cobrir aquest risc, hauria de realitzar cobertures sobre tipus de canvi. La majoria de les empreses que s'auditen, degut a la seva mida, no tenen aquest procés documentat i s'ha de parlar amb la direcció perquè expliqui quins riscos tenen identificats i quines mesures s'adopten.

➤ Entorn de control

Per a poder avaluar el risc de entorn de control es fa servir un check-list que permet identificar si la empresa està actuant de manera correcta, és a dir, si hi ha cultura d'integritat, si hi ha processos formals de comunicació dins la empresa, si la direcció té experiència, etc. S'acostumen a tractar temes relacionats amb l'ètica o la conducta.

➤ Sistema d'informació

Per avaluar riscos en el sistema informàtic s'utilitza un qüestionari. El programa valora directament el risc i determina un grau de complexitat del sistema informàtic. Tot seguit, proporciona les proves a realitzar per analitzar la gestió del sistema informàtic.

➤ Activitats de control i seguiment dels controls

Per tal de detectar si la empresa té controls establerts, es procedeix a descriure els circuits de les àrees més significatives (compres, vendes, personal).

Posteriorment, un cop detectats els controls significatius a efectes de l'auditoria, es valida el disseny, és a dir, es comprova que realment siguin útils i que siguin adequats. Si es detecta que un control no és adequat, pot significar l'existència d'un risc, que s'haurà de traslladar a la matriu de riscos.

A part de comprovar que el control està dissenyat, també s'ha de verificar que estigui ben implantat (que es realitzi de forma correcta).

➤ Seguiment dels controls

S'ha de determinar quins controls té establerts l'empresa i que estiguin ben implementats. També és necessari realitzar un seguiment dels controls, ja que poden variar en el transcurs del temps.

5. TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ

Per avaluar la possibilitat d'existència de riscos derivats del sistema informàtic i que els controls informàtics funcionin correctament s'utilitza un qüestionari (de l'Institut de Censores Jurados de Cuentas de España) que permet realitzar una valoració prèvia d'aquest sistema. El programa valora directament el risc i acaba determinant el grau de complexitat del sistema informàtic (baix, mig o alt). Tot seguit, a través d'una sèrie de preguntes més concretes (check-list), el programa proporciona les proves a realitzar per comprovar si la gestió del sistema informàtic és eficient i fiable.

6. FRAU

Pel que fa al risc de frau, s'utilitza un qüestionari tancat. Si es detecta algun possible risc, s'ha d'explicar. La majoria de preguntes fan referència a conductes i fets precedents de l'entitat, del seu personal o dels procediments establerts.

Els riscos detectats poden afectar a EEFF en global o a una afirmació concreta. Un exemple de risc que afecta a una afirmació, seria el cas d'una societat que no té un registre dels seus clients, és a dir no té establert cap mecanisme de control.

Abans de completar la matriu de riscos s'ha de calcular la Importància Relativa (IR), ja que pot ser un factor determinant a l'hora de decidir si un risc és o no és significatiu.

7. MATRIU DE RISCOS

Tots els riscos identificats en la fase de coneixement del client, en les revisions analítiques o en la revisió del control intern van a parar a la matriu de riscos. (Un dels riscos que segons la NIA-240 és significatiu i sempre està present és el risc de frau en les vendes).

Posteriorment, es descriuen els riscos, es determina el possible efecte negatiu de cada un, i si és un risc significatiu o no.

L'efecte negatiu d'un risc és la conseqüència que pot tenir; per exemple, l'efecte negatiu del risc de morositat de clients és un defecte en la provisió de morositat.

No s'ha establert com determinar si un risc és significatiu o no, però els factors que es tenen en compte acostumen a ser: el que dicta la NIA, la importància relativa i el criteri de l'auditor. Per exemple, si es tracta d'un cas on es produeixen un gran nombre de transaccions entre parts vinculades amb un volum elevat, es tracta aquest risc com un risc significatiu.

També s'ha de determinar si el risc és un risc genèric, que afecta als EEFF en el seu conjunt (en aquest cas l'anomenem REF) o si es tracta d'un risc d'afirmació, és a dir, si sol afecta a una partida o a vàries que estan identificades (per exemple, el risc de frau en les vendes és un risc d'afirmació, ja que sol afecta a vendes i a clients).

En el cas de que el risc detectat sigui d'afirmació, s'ha de comentar a quin tipus d'afirmació afecta (integritat, valoració, exactitud, etc.).

Les respostes que s'acostumen a donar davant un risc "REF" són: augmentar la supervisió, posar un equip amb més experiència, la realització de proves addicionals de forma imprevista, mantenir una actitud escèptica, o bé, modificar els procediments previstos (l'abast, el moment de realització, etc.).

En cas de riscos d'afirmacions, cal determinar si es realitzaran proves de control intern o proves substantives (analítiques o de detall).

Quan s'identifica un risc significatiu, sempre s'han de realitzar proves substantives; les de control són opcionals. Si aquestes últimes no es fan, la prova substantiva haurà de ser obligatòriament de detall (tall d'operacions, conciliació de clients...).

Les àrees materials (aquelles que superen la xifra de la IR) també s'incorporen a la matriu de riscos perquè s'han de revisar tot i que no s'hi hagin identificat riscos.

MATRIZ DE RIESGOS

RIESGOS DE INCORRECCIÓN MATERIAL IDENTIFICADOS	Ref. PT	Descripción del riesgo	Respuesta de auditoría					Pruebas de control		Pruebas sustantivas		REF Programa de Trabajo
			Respuesta global a los riesgos (***)					Analíticas	Detalle			
			a)	b)	c)	d)	e)					
AREAS MATERIALES SIN RIESGOS IDENTIFICADOS												
ACTIVO												
PATRIMONIO NETO Y PASIVO												

Font: papers de treball MDV&Asociados.

3.1.6 AUDITSIS

AUDITSIS és una firma multidisciplinària de serveis professionals d'auditoria, consultoria, elaboració de valoracions i assistència en processos concursals constituïda per professionals qualificats, independents i compromesos amb els interessos dels clients. Aquests tenen accés directe als dos socis de l'empresa en tot moment, els quals aporten la seva experiència i coneixements.

Procés d'identificació i elaboració de riscos:

1. ACEPTACIÓ DEL CLIENT

La primera qüestió que s'ha de plantejar l'auditor quan vol portar a terme una auditoria és l'acceptació del client. A Auditsis s'utilitzen dos tipus de qüestionaris per detectar riscos significatius en funció de si es tracta d'un client recurrent o un de nou.

El qüestionari, en cas d'auditories recurrents, permet detectar si s'han posat de manifest noves circumstàncies que puguin limitar el treball de l'auditor. Es revisa l'existència d'impagament d'honoraris, problemes que hagin succeït en auditories anteriors, l'existència de litigis, possibles incompatibilitats, qüestions ètiques, etc.

Bàsicament, es tracta d'observar si han aparegut nous successos que puguin limitar el treball de l'auditor a l'hora de portar a terme l'auditoria.

Pels nous clients, s'utilitza un altre qüestionari que permet identificar possibles riscos (inherents al negoci o al sector, limitacions amb les que es pot trobar l'auditor...). Tot i ser molt similar a l'anterior, aquest tracta d'avaluar amb més profunditat la integritat i la competència del client, ja que l'empresa no té cap tipus d'informació sobre ell. Es pretén identificar qui són els socis, els administradors i els responsables de govern de l'entitat per tal de detectar qualsevol falta d'independència per part de l'auditor, si la direcció està involucrada en temes de blanqueig o en activitats delictives, analitzar el motiu pel qual hi ha hagut un canvi d'auditors, etc.

Per altra banda, també s'ha de raonar si la firma està capacitada i disposa del personal adient per portar a terme l'encàrrec. Per exemple, Auditsis no pot auditar entitats asseguradores, ja que no té el personal preparat per a poder-ho fer. En aquest cas, l'encàrrec no s'hauria d'acceptar.

A nivell intern també s'avalua la disponibilitat d'hores per realitzar el treball. Cal revisar si és rendible ocupar-se d'un encàrrec que requereix un nombre excessiu d'hores de treball.

És important veure que l'entitat no estigui subjecta a normativa específica que requereixi una especialització del personal, ja que llavors pot ser necessària la utilització d'experts independents. Per exemple, un auditor pot trobar-se dificultats a l'hora de valorar una cantera, una mina, un jaciment petrolífer, etc.

En cas de detectar un risc en aquesta fase, s'ha d'avaluar i determinar si es poden aplicar les mesures necessàries per tal de pal·liar-lo. Per exemple, si és detecta que un Sènior té un vincle familiar en aquella empresa, se'l hauria d'apartar de l'encàrrec per no afectar al principi d'independència. Per aquest motiu, és important obtenir una relació de socis i administradors de l'empresa que permeti avaluar la independència respecte al client.

S'acaba conclouent si hi ha alguna situació que pugui afectar la contractació del client i, si s'accepta, s'inicia la fase de planificació i desenvolupament de l'estratègia d'auditoria.

2. CONEIXEMENT DEL CLIENT

Es tracta d'identificar riscos significatius inherents al negoci de l'entitat o en el sector en que opera, veure l'efecte que poden tenir sobre els processos o els estats financers i detectar a quins comptes pot afectar.

Per portar a terme aquest procés, s'utilitza un qüestionari en el que s'explica l'activitat de l'empresa, la tipologia de productes o serveis que ofereix, l'estructura organitzativa, el mercat on opera la societat, el tipus de clients i proveïdors, les característiques de la companyia (quins socis hi ha, si hi ha conflictes amb socis minoritaris, qui són els administradors, si hi ha regulacions específiques del sector, etc.)

Tota aquesta informació s'obté de l'anàlisi dels comptes anuals, de revisions analítiques, de preguntes a la direcció, de la revisió d'actes i de l'anàlisi del mercat. També és molt vàlida l'experiència que pugui tenir l'auditor en aquell sector.

Finalment, s'ha de determinar si el risc inherent és reduït o elevat, tot i que en la majoria d'auditories de la firma es determina que es tracta de riscos reduïts.

En empreses petites com Auditsis, tots els treballadors coneixen els clients de la firma; mentre que en les grans firmes, això és totalment impossible.

3. REVISIONES ANALÍTIQUES

L'analítica també forma part de la planificació, ja que, al fer la revisió, l'auditor pot detectar quines són les partides més susceptibles de risc. Per exemple, podria ser un fet susceptible de risc una empresa que l'any passat tenia un marge brut de 23 i aquest any el té de 40. L'auditor ha d'intentar esbrinar el motiu pel qual s'ha produït aquesta variació: si es deu a un increment de les vendes, si ha estat conseqüència d'una reducció de les compres, etc.

Les analítiques serveixen també per detectar riscos a partir de variacions estranyes.

4. CONTROL INTERN

El control intern és molt important a l'hora de dissenyar l'estratègia d'auditoria i les proves a realitzar. La confiança de l'auditor en el control intern determina l'abast i el moment de realització de les proves. Per exemple, el millor moment per portar a terme un inventari és al tancament de l'exercici.

S'utilitza un check-list estàndard per identificar factors de risc en el control intern de la companyia.

En aquest procés es fan una sèrie de consideracions, ja que la major part dels clients de la firma són petites empreses o negocis familiars que no compten els mateixos sistemes de control intern que les grans empreses. No es pot comparar, per exemple el Banc de Santander, on hi ha un comitè d'auditoria i una segregació de funcions molt detallada, amb els clients de la firma que, en molts casos, l'administrador, el soci i el gerent són la mateixa persona i no acostumen a tenir manuals de procediments, etc. Es tracta més d'observar i prestar atenció.

S'analitza l'entorn de control en general, l'estil de gestió de l'organització, conductes, valors d'integritat, estructura organitzativa...

Tota aquest informació s'obté mitjançant preguntes a la direcció. A continuació es presenten algunes de les preguntes que es realitzen en aquest procés:

<i>¿Se dan los siguientes factores de riesgo?</i>	<u>Si</u>	<u>No</u>
• Falta de capacidad para preparar reportes financieros precisos y en tiempo, incluyendo reportes interinos.	☐	☒
• El empresario y/o ejecutivos clave no revisan de forma rutinaria información financiera interina (p.e., estados financieros mensuales).	☐	☒
• Los sistemas de planificación y reporte (tales como planificación de negocio, presupuestos y planificación) no cumplen adecuadamente los planes de la dirección y los resultados de la actuación real.	☐	☒
• Métodos inadecuados para identificar y comunicar variaciones de los resultados previstos.	☐	☒
• Un nivel bajo de satisfacción por parte de los usuarios del proceso de sistemas de información.	☐	☒

Font: qüestionari Auditsis, S.L.

Per altra banda, també és fan descripcions "narratives" de processos per detectar els controls establerts per l'empresa. Els circuits que es descriuen solen ser compres, vendes, existències i personal, ja que són les àrees que tenen un major volum de transaccions. Per exemple, en compres, s'analitza qui les autoritza, com es reben, com es donen d'alta a l'estoc, qui les comptabilitza, qui les paga, etc. En funció d'aquests paràmetres s'analitzen els controls (proves de compliment).

En ocasions, pot resultar més còmode a l'auditor realitzar proves substantives. Si en l'immobilitzat sol s'han registrat 10 altes, és més senzill verificar-ne les factures que descriure el procés.

Quan s'analitza el control intern, l'auditor ha de prestar molta atenció a l'actitud o a les justificacions de la direcció davant les preguntes que es formulen. També és molt important, conèixer si els administradors estan implicats en la gestió de l'empresa, si hi ha comitè d'auditoria, si compta amb filials o sucursals, quina és l'estructura organitzativa de la societat, etc.

Als controls que són verificats i validats se'ls assigna un risc mínim. Si no es validen (no es fan narratives) o l'auditor no hi té confiança, es determina un risc màxim. Aquest cas, no significa que sigui una àrea de risc, sinó que es tracta d'una àrea significativa i l'abast de les proves substantives que apliqui l'auditor haurà de ser més extens, per exemple, una empresa que no realitzi conciliacions bancàries.

També es pot donar que l'auditor detecti un control però decideixi no validar-lo; en aquest cas el risc de control serà moderat.

L'auditor pot realitzar a la direcció totes les recomanacions de control intern que consideri oportunes.

5. TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ

Auditsis no disposa de personal expert per validar els sistemes informàtics dels clients, però la majoria dels seus clients no tenen sistemes complexos.

El tema informàtic està més enfocat a la garantia d'accés als ordinadors, a que ningú pugui manipular la informació, a que hi hagi còpies de seguretat, etc. Els clients no fan transaccions massa complicades. S'intenta revisar, més que res, que no hi hagi un accés inadequat a la informació comptable.

S'utilitza un qüestionari on es formulen preguntes amb la finalitat de detectar si hi ha hagut canvis significatius en el sistema informàtic. Com per exemple:

	Sí	No
¿Ha habido cambios significativos en el entorno de IT desde el ejercicio precedente, como el conocimiento de problemas, o existen expectativas de nuevas implementaciones?		X
¿El cliente ha modificado su software contable adquirido o ha desarrollado internamente alguna de sus aplicaciones importantes de software?		X
¿El software comprado permite a los empleados hacer cambios en los programas, y tienen los empleados formación técnica para hacerlos? (p.e. disponer de códigos fuente programa)		X
¿El cliente utiliza más de una plataforma informática para procesar información contable y/o de negocio?		X
¿Algún miembro de la Dirección dedica tiempo importante o se dedica totalmente a analizar al entorno de IT?	X	

Font: qüestionari Auditsis, S.L.

No és el mateix un client que utilitzi programes informàtics estàndard de mercat (SAGE, CONTAPLUS...), que són més fiables, que si utilitza un programa dissenyat per ell mateix, cosa que pot generar més dubtes.

En el moment d'importar el balanç al programa, el ACD intenta detectar moviments significatius, imports repetitius del mateix valor en dates diferents, moviments a final d'any de quanties nombroses, assentaments en dies festius, etc. Hi ha determinats paràmetres que poden determinar l'existència de riscos.

6. FRAU

Es disposa d'un qüestionari amb preguntes que ajuden l'auditor a detectar possibles situacions de frau.

7. MATRIU DE RISCOS

Per determinar quan un compte és significatiu o susceptible de risc s'utilitza un paper de treball en el qual s'introdueixen els imports de les partides del balanç i del compte de resultat i es revisa si compleixen una sèrie de paràmetres: si el saldo és superior al error tolerable, si un compte té un alt volum de transaccions o una àrea té transaccions complexes, etc. Només que es compleixi d'un d'aquests requisits, ja és considera que la partida és significativa o pot tenir risc i, per tant, s'ha d'analitzar.

ACTIVO	31/12/2016	Saldo > ET	Alto volumen de transacciones	Transacciones complejas	Otros factores de riesgo de riesgo	EVALUACION PRELIMINAR CUENTA SIGNIFICATIVA	Procesos contables			Sustantivo
							Rutinario	No rutinario	Estimación	
A - ACTIVO										
AA - ACTIVO NO CORRIENTE										
AA1 - Inmovilizado intangible.		no	no	no	no	no				
AA2 - Inmovilizado material.		no	no	no	no	si				x
AA5 - Inversiones financieras a largo plazo.		no	no	no	no	no				
AB - ACTIVO CORRIENTE										
AB2 - Existencias.		no	si	no	no	si	x	x	Compras / Ventas	
AB3 - Deudores comerciales y otras cuentas a cobrar.		no	si	no	no	si	x	x	Ventas / Existencias	
AB5 - Inversiones financieras a corto plazo.		no	no	no	no	si				x
AB7 - Efectivo y otros activos líquidos equivalentes.		no	si	no	no	si	x		Compras / Ventas	

Font: plantilla Auditsis, S.L.

Per exemple, l'àrea de tresoreria pot no tenir un saldo significatiu, però es considerarà una partida significativa si s'hi han produït molts moviments durant l'any. També els comptes en els quals s'han produït transaccions complexes poden ser susceptibles de risc. Per exemple: una provisió sobre un pla de pensions pot requerir càlculs actuarials, que si no els porta a terme una persona qualificada, poden desencadenar un error.

Posteriorment, es detecten els controls per cadascuna de les àrees significatives. Si es considera que el control intern funciona, l'auditor determinarà un risc mínim. Si en canvi, l'auditor no confia en el control intern de l'empresa, determinarà un risc de control màxim i, per tant, ampliarà la mostra.

En el cas dels actius, es determina l'extensió i l'abast de les proves substantives a partir d'un risc combinat (risc inherent i risc de control). Per calcular aquest risc s'utilitza la següent taula:

		R.C.I.		
		Mínimo	Moderado	Máximo
R.I.	Reducido	Mínimo	Bajo	Moderado
	Elevado	Bajo	Moderado	Alto

Font: plantilla Auditsis,S.L.

<u>Activos</u>				
Riesgo combinado				
	Mínimo	Bajo	Moderado	Alto
Alcance	75% -100%	50% - 75%	25%-50%	10%- 25%

Font: plantilla Auditsis,S.L.

Si un risc inherent s'ha classificat com a reduït i el risc de control és moderat, s'acaba determinant que el risc combinat és baix. En aquest cas, es determina que l'abast de les proves serà entre el 50 i el 75% de l'error tolerable. A més risc, més baix el percentatge de revisió.

En canvi, si hi ha un risc inherent elevat i el risc de control és màxim, el risc combinat serà alt i l'auditor haurà d'agafar, en aquella partida, entre el 10 i el 25% de l'error tolerable”.

Per a les partides de passiu, s'utilitza el criteri professional de l'auditor.

Les proves que portin a terme (programa de treball) han d'estar relacionades amb els aspectes que s'han determinat en la fase de planificació de l'auditoria.

Finalment, es realitza un Memoràndum com a resum de tots els aspectes clau analitzats.

3.2 Taula comparativa

	1. ACCEPTACIÓ DEL CLIENT	2. CONEIXEMENT DEL CLIENT	3. REVISIONS ANALÍTIQUES
DELOITTE	<ul style="list-style-type: none"> • Intentar entendre el negoci. • Revisió dels darrers comptes anuals. • Entrevistes amb el director general i financer. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'intenta obtenir informació d'aspectes rellevants que poden ser susceptibles de risc. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'analitzen les variacions significatives. En ocasions, variació no és sinònim de risc. • L'auditor mai s'ha de quedar al nivell analític. Les revisions tant sols són una ajuda.
BDO	<ul style="list-style-type: none"> • Estudi preliminar. S'intenta obtenir informació general del client. • S'analitzen incompatibilitats. • Primer filtre. 	<ul style="list-style-type: none"> • Es tracta d'obtenir informació més concreta sobre el client i el sector on opera. • Sectors amb risc elevat: immobiliari, construcció, assegurator, també les EIP (+50.000€), empreses cotitzades, etc. • S'utilitza un qüestionari i un check-list bàsic. • Es disposa d'experts en fiscalitat, valoració d'empreses, instruments financers... • Discussió amb l'equip de treball sobre l'assignació del grau de risc (alt, mig o baix). 	<ul style="list-style-type: none"> • Es realitzen 3 revisions analítiques (una preliminar, una al final i una per detectar fets posteriors).
AUREN	<ul style="list-style-type: none"> • Es realitzen preguntes a la direcció mitjançant un qüestionari d'informació bàsica. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'utilitza un qüestionari (3 blocs: activitat de l'entitat i sector on opera; factors relacionats amb la indústria; naturalesa de l'entitat) amb la finalitat d'identificar riscos. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'acostumen a fer dues revisions analítiques (una interina i una posterior).

		<ul style="list-style-type: none"> • A final de cada bloc, el programa pregunta a l'auditor si ha detectat riscos perquè es replantegi les seves respostes. • Si es detecta un risc, es descriu i es determina a quins cicles afecta. Posteriorment, es revisa si hi ha controls i què fa l'empresa per mitigar el risc. • També es tenen en compte els riscos significatius detectats en l'auditoria anterior. 	<ul style="list-style-type: none"> • En la primera es resumeixen les àrees més importants en funció del volum, pes i variació respecte l'any anterior. • En la segona, és molt més detallada, es calculen percentatges, ratis, s'elaboren gràfics, etc.
AUDRIA	<ul style="list-style-type: none"> • S'utilitza un qüestionari per avaluar l'acceptació del client. • Es revisa que la firma estigui capacitada per poder realitzar l'encàrrec, que el personal de la firma compleixi el principi d'independència, etc. • També es realitza un qüestionari sobre el blanqueig de capital. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'elabora un qüestionari (Caseware) amb informació general del client. El propi programa té una biblioteca de riscos que acostumen a ser recurrents en la realització d'auditories. • És porta a terme la lectura d'actes. • També es poden detectar riscos en les discussions entre l'equip de treball. • Els riscos detectats es traslladen a l'Informe de riscos (matriu). 	<ul style="list-style-type: none"> • Es fan revisions analítiques (es calculen percentatges, ratis...) • Es comenten totes les partides: quin pes representen sobre el balanç, quins moviments s'hi ha produït, es raona la variació que han experimentat, etc.
MDV	<ul style="list-style-type: none"> • Per avaluar l'acceptació d'un client es fa servir un qüestionari i es realitza una anàlisi global de riscos. • Es realitzen reunions amb la direcció. • S'avalua si la firma té capacitat per poder portar a terme l'encàrrec. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'utilitza una plantilla en format de guió per obtenir informació bàsica del client. • També es realitza un qüestionari tancat amb la finalitat d'identificar possibles riscos (factors de risc relacionats amb l'activitat de l'entitat, amb el negoci, amb la posició financera i les inversions, amb l'organització de l'entitat, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Es determinen les partides que han experimentat majors variacions i s'intenta obtenir-ne una justificació per part de la direcció.

	<ul style="list-style-type: none"> • Es revisa el compliment del principi d'independència. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'acaba determinant un rang al risc referent al coneixement de l'entitat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Després de l'anàlisi es realitza un qüestionari que contempla diverses situacions que es poden haver detectat en la realització de la revisió analítica.
AUDITSIS	<ul style="list-style-type: none"> • La firma disposa de dos qüestionaris en funció de si es tracta d'un client nou o d'un client recurrent. • S'avalua si la firma té capacitats per poder portar a terme l'encàrrec. • Es revisa el compliment del principi d'independència. En firmes petites tots els treballadors coneixen els clients que s'auditen. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'utilitza un qüestionari per tal d'identificar riscos inherents al negoci o al sector de l'entitat. El risc inherent es classifica en reduït o elevat. • S'efectuen preguntes a la direcció. • S'analitza el mercat en el que opera el client. • Es revisen les actes del client. 	<ul style="list-style-type: none"> • La revisió analítica permet a l'auditor detectar quines són les partides més susceptibles de risc.

Font: elaboració pròpia.

	4.CONTROL INTERN	5. TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ	6. FRAU
DELOITTE	<ul style="list-style-type: none"> • L'equip de treball obté informació sobre els processos i cicles de les àrees de l'empresa mitjançant reunions amb els responsables de cada àrea. • Es descriuen totes les àrees (vendes sempre risc significatiu). • Es detecten els controls i es validen pels agents de sistemes. • S'analitza la segregació de funcions. 	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'agents de sistemes encarregats de validar el sistema informàtic. 	<ul style="list-style-type: none"> • Es realitzen qüestionaris amb la direcció de l'empresa. • És imprescindible prestar molta atenció a qualsevol fet estrany que es produeixi durant l'auditoria. • Quan es detecta frau s'ha de comunicar ràpidament a la direcció.
BDO	<ul style="list-style-type: none"> • La majoria de clients tenen controls insuficients degut principalment a la mida de l'empresa (companyies petites). No hi ha segregació de funcions. • Es descriuen circuits per les àrees (normalment vendes i compres) i s'identifiquen controls i es validen amb proves de compliment. 	<ul style="list-style-type: none"> • Les proves d'auditoria tendeixen cap a la verificació dels controls de les IT. • El departament de sistemes s'encarrega de verificar els sistemes informàtics. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'utilitzen qüestionaris. • Dificil de detectar. L'auditor ha de justificar sobretot les proves que realitzarà per obtenir evidència. • Normalment s'acostuma a detectar al final de l'auditoria.
AUREN	<ul style="list-style-type: none"> • Es porta a terme un Memoràndum, en el que s'avalua l'entorn de control, les descripcions dels processos de les àrees significatives, el sistema informàtic, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • L'auditor valida els sistemes informàtics senzills. Els que són més complexos els revisa un expert informàtic de la firma. 	<ul style="list-style-type: none"> • Es realitza un qüestionari enfocat en detectar si l'empresa té detectats processos o situacions susceptibles de risc.
AUDRIA	<ul style="list-style-type: none"> • S'analitza l'entorn de control i es descriuen circuits 	<ul style="list-style-type: none"> • S'utilitza un check-list elaborat per 	<ul style="list-style-type: none"> • També es fa servir un qüestionari per

	<p>(vendes, compres i personal).</p> <ul style="list-style-type: none"> • S'identifiquen controls i es relacionen amb els riscos detectats: INFORME DE RISCOS. • Es realitzen proves de compliment per validar els controls. 	<p>l'Instituto de Censores Jurados de Cuentas que determina el risc del sistema informàtic en: alt, mig o baix.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Si el risc és alt, es contracta una empresa externa especialitzada perquè emeti un informe referent al risc de IT's. 	<p>identificar situacions de frau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitjançant entrevistes amb la direcció s'intenta esbrinar l'existència de personal en l'empresa amb possible interès en manipular els estats financers. • També es sol·licita el manual de prevenció de frau del client. • Es revisa que a final d'any no hi hagi moviments estranys, ni assentaments introduïts de forma manual.
MDV	<ul style="list-style-type: none"> • S'elabora un check-list global. • Posteriorment, s'analitzen detalladament els components del control intern del client. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'utilitza un check-list elaborat per l'Instituto de Censores Jurados de Cuentas de España. El programa determina el grau de complexitat del sistema informàtic (alt, mig o baix). • Tot seguit, es realitza un check-list. 	<ul style="list-style-type: none"> • La firma utilitza un qüestionari tancat. Les preguntes fan referència a conductes i a fets precedents de l'entitat o del seu personal . • En cas de detectar una situació de frau, s'ha d'analitzar si aquest afecta als estats financers en global o a una afirmació.
AUDITSIS	<ul style="list-style-type: none"> • Es determinen els comptes significatius o susceptibles de risc en funció d'una sèrie de paràmetres. • S'identifiquen i es validen els controls de les àrees significatives o susceptibles de risc. 	<ul style="list-style-type: none"> • La firma no disposa de personal expert per validar els sistemes informàtics del client. 	<ul style="list-style-type: none"> • S'utilitza un qüestionari que facilita a l'auditor la possibilitat d'identificar possibles situacions de frau.

- Es determina el tipus de prova a realitzar. En les proves substantives s'utilitza una taula per determinar l'extensió de la mostra en partides d'actiu.

- La gran majoria dels clients no tenen sistemes complexos. Es revisa que no hi hagi un accés inadequat a la informació comptable.
- S'utilitza un qüestionari.

Font: elaboració pròpia

7. MATRIU DE RISCOS

DELOITTE

- S'utilitza una matriu on es descriuen tots els riscos detectats en comptes que tenen un import material.
- Es revisen els controls que l'empresa té implementats per a cada risc i, en funció de la confiança que l'auditor tingui en els controls, es determinen els procediments a realitzar.
- A menys confiança de l'auditor en el control intern, més s'ampliarà la mostra en les proves substantives.
- Es disposa de guies i pautes d'actuació per determinar les respostes de cada risc, però són molt estàndards. L'auditor les ha d'adaptar a la tipologia de client.

BDO

- Una matriu per cada àrea material i per cada àrea en la qual s'ha detectat risc.
- S'identifiquen els controls per a cada àrea de risc, es determina si es tracta de controls sobre tota l'entitat o sobre una afirmació i, en aquest últim cas, quines afirmacions cobreix.
- Es realitzen proves substantives quan l'auditor no mostra confiança en el control intern. Les respostes acostumen a estar bastant predeterminades.

AUREN

- Tots els riscos detectats es centralitzen en una matriu juntament, amb les àrees que s'han determinat, a partir de la xifra de materialitat, com a significatives.
- Per a cada risc es determinen les afirmacions a les que pot afectar.

	<ul style="list-style-type: none"> • L'auditor ha de classificar els riscos en inherents, de control o de detecció i, esbrinar quins controls hi té establerts l'entitat per reduir-ne el risc. Finalment, verifica els control de l'empresa i decideix la tipologia i l'abast de les proves.
AUDRIA	<ul style="list-style-type: none"> • Dos papers de treball: l'Informe de riscos i el FSA. • En l'Informe de riscos s'agrupen tots els riscos identificats, es descriuen, es determina el seu possible efecte, si són significatius i, finalment, se'ls assigna un grau de risc (alt, mig o baix). Per altra banda, s'analitzen els controls de l'empresa i es dissenyen les respostes. • En el FSA es determina si hi ha algun risc associat per a cada àrea. L'auditor s'encarrega de determinar un nivell de risc per a cadascuna de les afirmacions de cada àrea. El programa proposa les proves a realitzar per a cada afirmació.
MDV	<ul style="list-style-type: none"> • Es descriuen tots els riscos detectats. • Es determina si són significatius, el seu possible efecte i si es tracta de riscos que afecten als estats financers en el seu conjunt, o bé, si es tracta d'un risc d'afirmació. Les proves a realitzar dependran de la tipologia de risc.
AUDITSIS	<ul style="list-style-type: none"> • Es determinen els comptes significatius o susceptibles de risc en funció d'una sèrie de paràmetres (saldo>ET; alt volum de transaccions, transaccions complexes, etc). • Es detecten els controls i es determina un risc combinat, a partir del qual es dissenya la prova a realitzar i el seu abast. • Al final s'elabora un Memoràndum com a resum de tots els aspectes clau.

Font: elaboració pròpia

CONCLUSIONS

- El nou enfocament de riscos ha donat sentit als procediments i a les proves d'auditoria. Mentre que abans es realitzaven proves en totes les àrees i l'auditor ni es preguntava el perquè de les proves, ara tant sols es realitzen procediments en les àrees que són susceptibles de riscos. Si una àrea no té riscos, pràcticament no s'hi realitzen proves.
- Tot i que cada empresa utilitza programes d'auditoria diferents, moltes d'elles combinen el programa o el Caseware amb documents en format Excel per motius de comoditat.
- Totes els treballadors de la majoria de firmes petites saben quins clients té l'empresa, mentre que en una gran firma d'auditoria això és del tot impossible.
- La metodologia de treball i les eines de suport (qüestionaris, checklist, memoràndums, etc.) que utilitzen les firmes d'auditoria per obtenir coneixement de l'entitat són molt similars. Tots busquen obtenir informació sobre el negoci de l'entitat que s'audita amb la finalitat d'identificar possibles riscos d'auditoria.
- Les revisions analítiques estan agafant un pes cada vegada més significatiu a l'hora de trobar riscos d'auditoria, ja que són una forma ràpida de detectar variacions significatives de les partides entre diferents exercicis o variacions pel que fa al pes de l'àrea en el balanç. Tot i així, les revisions són una ajuda, no són ni molt menys una eina suficient.
- Respecte al control intern, el món de l'auditoria es dirigeix cada cop més a la validació dels controls de les tecnologies de la informació. Tot i que l'auditor pugui utilitzar check-list's, realitzi descripcions de circuits, etc., acaba prevalent la confiança que se li atorgui al sistema informàtic.
- Quan l'empresa auditada utilitza un sistema informàtic complex, les petites firmes d'auditoria poden tenir la necessitat de contractar un expert informàtic perquè validi el sistema, ja que no tenen capacitat ni recursos per poder avaluar-lo per si mateixes.

- Les firmes d'auditoria disposen de departaments amb personal especialitzat en diferents matèries (aspectes fiscals, legals, mediambientals, valoracions d'empreses, valoracions d'instruments financers, etc.) la qual cosa els permet poder auditar grans clients i clients de qualsevol sector. Per altra banda, les petites firmes no tenen aquesta capacitat ni els recursos pertinents per a poder portar a terme aquests tipus d'auditories i, en moltes ocasions, han de contractar experts en la matèria per a que puguin realitzar les valoracions que s'escapen dels coneixements que té l'auditor.
- La tipologia de procediments i proves que realitza l'auditor depenen en gran mesura de la confiança de l'auditor en el control intern que té implementat l'empresa que s'audita.
- Les petites firmes i els petits despatxos d'auditoria acostumen a auditar clients més petits, que en moltes ocasions, tenen un control intern ineficient, si és que en tenen; llavors l'auditor realitza directament proves substantives.
- En referència al risc de frau, l'auditor no es focalitza tant en detectar per ell mateix situacions de frau. L'auditor es centra més en corroborar que l'empresa tingui manuals, programes i controls basats en el frau. Tot i així, el fet de que l'auditor mantingui l'escepticisme professional durant el transcurs de l'auditoria, és un factor essencial.
- Totes les empreses centralitzen les àrees susceptibles de risc i les àrees significatives en una matriu. És cert, que algunes realitzen matrius per cada una de les àrees, d'altres agrupen tots els riscos en una sola matriu, algunes determinen a quines afirmacions afecta cada risc en funció dels controls que tingui l'empresa, etc., però la finalitat és comuna: descriure el risc, veure el seu possible efecte, verificar l'existència de controls per part de l'empresa per mitigar el risc, validar el control i, finalment, determinar la tipologia de resposta o prova a realitzar.
- En algunes firmes, el mateix programa d'auditoria determina les proves a realitzar per a cada risc, però al final, és el criteri de l'auditor qui ha d'acabar determinant o acceptant les proves que s'han de fer.

BIBLIOGRAFIA

Auditsis, S.L. [Data de consulta: 8 d'abril de 2017]. Disponible en: <http://auditsis.es/e>

Audria Auditoría y Consultoría, S.L.P. [Data de consulta: 8 d'abril de 2017]. Disponible en: <http://www.audria.net/es>

Auren. [Data de consulta: 8 d'abril de 2017]. Disponible en: <https://www.auren.com>

BDO. [Data de consulta: 17 de maig de 2017]. Disponible en: <https://www.bdo.es/>

Deloitte. [Data de consulta: 13 de març de 2017]. Disponible en: <https://www2.deloitte.com/es/es.html>

Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas (ICAC). [Data de consulta: 22 de febrer de 2017]. Disponible en: <http://www.icac.meh.es/>

MDV&Asociados. [Data de consulta: 19 de maig de 2017]. Disponible en: <http://www.mdvasociados.com/>

